

Οδηγός
Διδασκαλίας με τη
χρήση του
Scaffolding

Authored by
Maria Theodorou

Project: Safety4EI
Improved Safety for Electricians

Οδηγός
Διδασκαλίας με τη
χρήση του
(Scaffolding)

Authored by
Maria Theodorou

Project: Safety4EI
Improved Safety for Electricians

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ SCAFFOLDING

Ορολογία.....	2
Δομή του Εγχειριδίου.....	3
Κεφάλαιο 1.....	4
1.1. Εισαγωγή στο CLIL	4
1.2. Εισαγωγή στο Scaffolding / Ικρίωματα	4
Κεφάλαιο 2.....	4
2.1. Περιεχόμενο	5
2.2. Επικοινωνία	5
2.3. Ικανότητες.....	6
2.4. Κοινότητα.....	6
2.5. Γνωστική Ικανότητα	6
2.6. Ο Τροχός του Bloom & η Σωστή Επιλογή Εντολών	7
Κεφάλαιο 3.....	8
3.1. Scaffolding / Τεχνική Ικρνωμάτων	8
3.2. Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης (ΖΕΑ) και Τεχνικές Ικρνωμάτων (Σκαλωσιές)	9
3.3. Η Αυτονομία του Εκπαιδευόμενου	11
3.4. Αλληλεπίδραση	12
3.5. Η Ώρα Σκέψης του Εκπαιδευτικού	13
3.6. Οφέλη.....	14
3.7. Τεχνικές Ικρνωμάτων/Scaffolding.....	16
3.8. Παραδείγματα Scaffolding	18
3.8.1. Ερωτήσεις/Σωστό-Λάθος	18
1.8.2. Ταίριασμα/Matching	19
3.8.3. Παρουσίαση σε Power Point / Power Point Presentation	19
3.8.4. Βίντεο/Βίντεο clips	20
3.8.5. Αναπαραγωγή ρόλων/Προσομοίωση	20
3.8.6. Ακολουθώντας Προφορικό Κείμενο με Γραπτό Κείμενο	20
3.8.7 Συνδέοντας το κείμενο έτσι ώστε όλες οι λέξεις να συνδέονται με λεξικά σε 118 γλώσσες	21
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	22

Ορολογία

Σε όλο το εγχειρίδιο, κρίθηκε αναγκαίο να γίνει αναφορά στη γλώσσα που χρησιμοποιείται συνήθως στα σχολεία / τάξεις, και στην γλώσσα που στοχεύεται μέσα από ένα μάθημα με την μέθοδο CLIL.

Κατά τα τελευταία 10 χρόνια, η Ευρώπη έχει διευρύνει τα σύνορά της και σ αυτήν έχουν προστεθεί περισσότερα κράτη-μέλη. Η κινητικότητα και η διασυνοριακή μετανάστευση είναι πλέον κοινό φαινόμενο. Επιπλέον, τα ρεύματα προσφύγων και μεταναστών έχουν ως αποτέλεσμα ώστε η απλή ευρωπαϊκή τάξη να γίνει ένα πολυεθνικό περιβάλλον αποτελούμενο από μαθητές με πολυγλωσσικές ικανότητες.

Παραδοσιακά, οι γλωσσολόγοι και οι δάσκαλοι γλώσσας αναφερόντουσαν στην μητρική γλώσσα ως πρώτη γλώσσα (L1), και σε οποιαδήποτε άλλη ξένη γλώσσα που μελετούσαν ως δεύτερη γλώσσα (L2). Στον απόηχο της διακρατικής κινητικότητας και μετανάστευσης της ΕΕ, οι όροι αυτοί καθίστανται παρωχημένοι.

Με την αναφορά στην γλώσσα που ομιλείται στη χώρα υποδοχής, ως μητρικής γλώσσας αγνοούνται οι μετανάστες, οι εθνικές μειονότητες ή εθνικιστές και η μητρική τους γλώσσα. Σκεφτείτε, για παράδειγμα, την περίπτωση ενός Αιθίοπα στη Ρώμη, ενός Βόσνιου στη Μάλτα, ενός Τούρκου στη Γερμανία, ενός Καταλανού στη Βαρκελώνη, ενός Ουαλού στην Ουαλία, ή ενός Σκωτσέζου ή ενός Ιρλανδού που μιλούν την δική τους εκδοχή της Γαελικής Γλώσσας. Χρησιμοποιώντας τον όρο L1 αγνοείται η γλώσσα της κληρονομιάς τους ή ίσως ακόμα και η πρώτη τους γλώσσα. Και τι γίνεται με τους δίγλωσσους μαθητές, οι οποίοι βρίσκονται στη Μάλτα ή σε μέρη της Ελβετίας; Η στοχευμένη γλώσσα θα μπορούσε ακόμη και να είναι και επίσημη γλώσσα της χώρας τους.

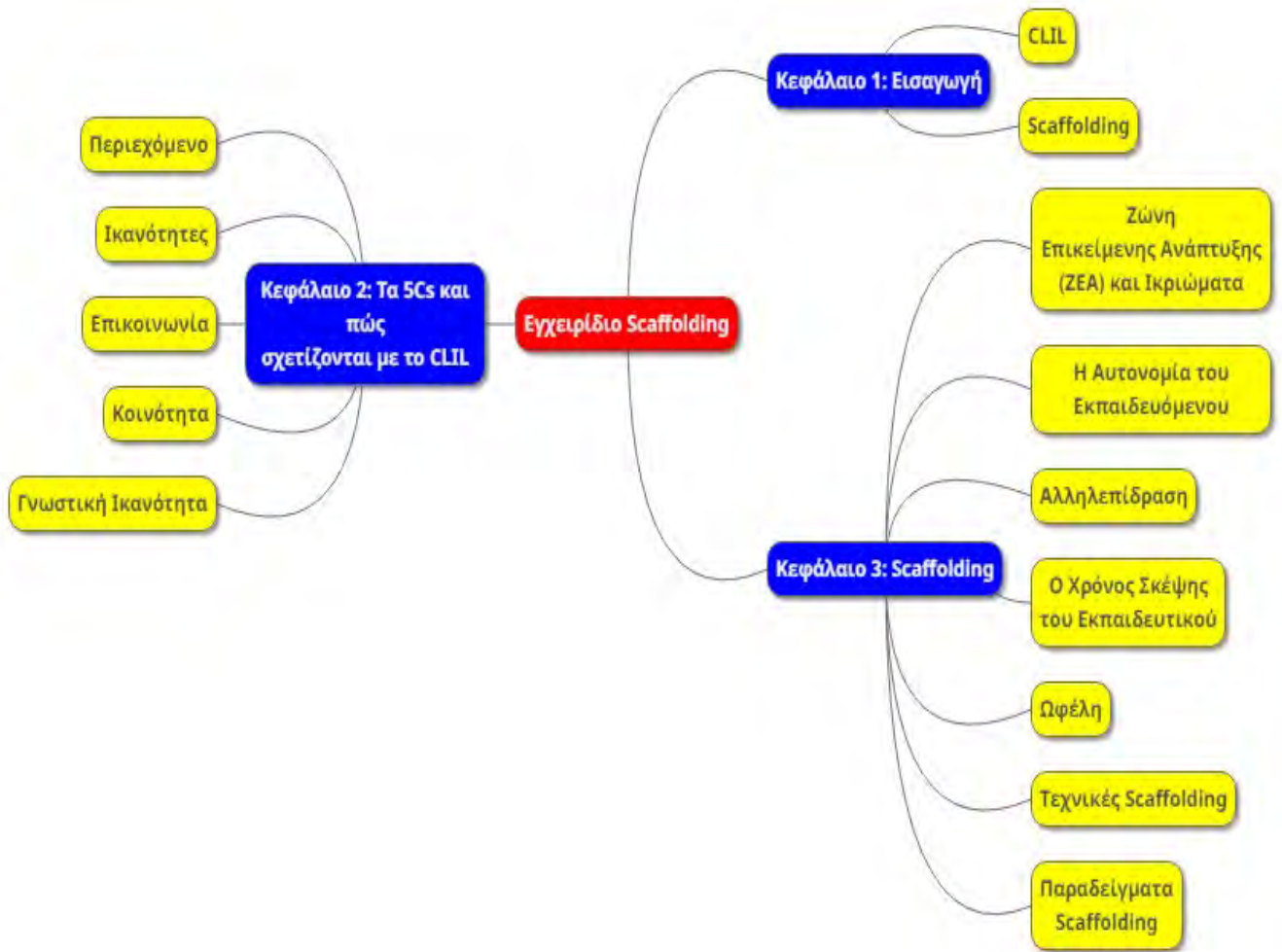
Η προσπάθεια να ξεπεραστούν οι δυσκολίες, η χρήση της αγγλικής ως παγκόσμιας γλώσσας είχε ως αποτέλεσμα σε πολλές χώρες η διδασκαλία της Αγγλικής να είναι μέρος του προγράμματος σπουδών. Τα Αγγλικά έχουν γίνει πλέον υποχρεωτικά στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, και ως εκ τούτου δεν θεωρείται πάντα μια «ξένη γλώσσα», αλλά μια δεύτερη γλώσσα.

Μετά από προσεκτική σκέψη, έχουμε αποφασίσει να αποστείλουμε τους όρους Πρώτη Γλώσσα (L1) (για την μητρική γλώσσα) και Δεύτερη Γλώσσα (L2) (ξένη γλώσσα), έτσι σε όλο το εγχειρίδιο θα χρησιμοποιούνται οι ακόλουθοι όροι:

Για τη γλώσσα που συνήθως χρησιμοποιείται στην τάξη, την «κανονική» όπως λέγεται, θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο School Lingua Franca (SLF) ή Σχολική Κοινή Γλώσσα (ΣΚΓ) ως τη γλώσσα μέσα από την οποία η τάξη μαθαίνει, λειτουργεί και επικοινωνεί.

Για τη γλώσσα που στοχεύεται να μάθουν μαζί με το περιεχόμενο, θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο Στοχευμένη Γλώσσα (Targeted Language - TL) ή Επιπρόσθετη Γλώσσα (Additional Language -AL). Αυτοί οι όροι θα χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα.

Δομή του Εγχειριδίου

Κεφάλαιο 1

1.1. Εισαγωγή στο CLIL

Ο όρος Ενσωματωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (CLIL) πρωτοχρησιμοποιήθηκε το 1994, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ακολούθησε μια πανευρωπαϊκή συζήτηση βασισμένη στην εμπειρογνωμοσύνη της Φινλανδίας και της Ολλανδίας για το πώς να επιτευχθεί η αριστεία στην εκμάθηση γλωσσών, όπως αυτή διεξαγόταν σε ορισμένου τύπου σχολεία, στα γενικά σχολεία και τα κολέγια που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση.

Εκείνη την εποχή, η εισαγωγή του CLIL ήταν τόσο πολιτική όσο και εκπαιδευτική. « Η πολιτική σκοπιά βασίστηκε σε ένα όραμα ότι η κινητικότητα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση απαιτούσε υψηλότερα επίπεδα γλωσσικής ικανότητας σε συγκεκριμένες γλώσσες από ό, τι υπήρχαν εκείνη την εποχή. Το εκπαιδευτικό κομμάτι επηρεάστηκε κυρίως από χώρες όπου επικρατεί διγλωσσία όπως ο Καναδάς. Σε αυτές τις χώρες υπήρξε η ανάγκη να σχεδιαστούν αλλά και να προσαρμοστούν οι υπάρχουσες διδακτικές μέθοδοι ώστε να παρέχονται ψηλότερου βαθμού ικανότητες σε μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών». Marsh (2012).

Τώρα, είκοσι περίπου χρόνια αργότερα η έννοια του CLIL έχει αναδειχθεί όχι μόνο ως ένα μέσο για τη βελτίωση πρόσβασης σε επιπλέον γλώσσες, αλλά επίσης και για την εισαγωγή καινοτόμων πρακτικών στο πρόγραμμα σπουδών γενικά.

1.2. Εισαγωγή στο Scaffolding / Ικρίωματα

Ο πρώτος που αναφέρθηκε στα Ικρίωματα ως μέθοδο διδασκαλίας ήταν ο Lev Vygotsky, του οποίου η έννοια (ZPD), η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης (ZEA), έχει άμεση σχέση με αυτό που ονομάζουμε Scaffolding ως τεχνική και αποτελεί τη βάση του 'ικριώματος'. " η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης (ZEA) είναι η απόσταση μεταξύ του τι μπορούν να κάνουν τα παιδιά από μόνα τους και της επόμενης μάθησης που μπορούν να βοηθηθούν ώστε να επιτύχουν με την κατάλληλη βοήθεια" (Raymond, 2000, σελ. 176). Ωστόσο, περισσότερα σχετικά με το ZPD μπορείτε να βρείτε στην ενότητα 3.2.

Τα 'ικρίωματα' διευκολύνουν την ικανότητα των μαθητών να βασίζονται σε προϋπάρχουσες γνώσεις και επομένως να ενσωματώνουν νέες πληροφορίες. Το σημαντικότερο από όλα όμως είναι το γεγονός ότι αυτά τα 'ικρίωματα' απομακρύνονται όταν είναι προφανές ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να σταθεί στα δικά του πόδια και να συνεχίσει τη μάθησή του από εκεί και πέρα (μόνος του).

Κεφάλαιο 2

Τα 5 Cs και πώς σχετίζονται με το CLIL

Όταν οι εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν ένα μάθημα CLIL, υπάρχουν πέντε πράγματα που πρέπει να έχουν υπόψη τους - Περιεχόμενο, Επικοινωνία, Ικανότητες, Κοινότητα και Γνωστικές Ικανότητες.

2.1. Περιεχόμενο

Στην παραδοσιακή διδασκαλία οι εκπαιδευτικοί ετοιμάζουν ένα μάθημα σχετικό με τη λογική ανάπτυξη του θέματος πάνω στο οποίο δουλεύουν οι μαθητές. Το ίδιο γίνεται και με το CLIL. Οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν μαθήματα γύρω από αυτά που ήδη γνωρίζουν οι μαθητές. Με αυτό τον τρόπο, οι μαθητές κτίζουν την γνώση του περιεχομένου σαν ένα τοίχο, μια σειρά από τούβλα το ένα πάνω από το άλλο.

2.2. Επικοινωνία

Στο παρελθόν οι μαθητές μάθαιναν το περιεχόμενο του μαθήματος απλά ακούγοντας τον δάσκαλο. Με το CLIL, οι καθηγητές μιλούν πολύ λιγότερο, επειδή οι μαθητές δεν γνωρίζουν αρκετά καλά τη νέα γλώσσα ώστε να μαθαίνουν με τον πιο πάνω τρόπο. Αντιθέτως, οι μαθητές μελετούν μαζί και δουλεύουν σε ομάδες, μιλώντας μεταξύ τους, καθώς επίσης και με τον καθηγητή χρησιμοποιώντας την καινούρια γλώσσα όσο πιο πολύ γίνεται.

Ο καθηγητής του CLIL πρέπει να αναλογιστεί κάποια ερωτήματα όπως :

Με τι είδους επικοινωνία θα εμπλακούν οι μαθητές;

Τι είδους γλώσσα θα είναι χρήσιμη για αυτήν τη επικοινωνία;

Τι λέξεις κλειδιά σχετικά με το περιεχόμενο θα χρειαστούν;

What key content words will they need?

Τι είδους τεχνικής στήριξης (scaffolding) (βλέπε κεφάλαιο 3) θα πρέπει να παρέχω;

2.3. Ικανότητες

Αυτά που μπορούν να κάνουν περιγράφουν τα αποτελέσματα του μαθήματος, για παράδειγμα, «μπορώ να υπολογίσω το εμβαδόν ενός τριγώνου». Οι καθηγητές του CLIL σκέφτονται τι θα μπορούν κάνουν οι μαθητές τους μετά το μάθημα, είτε σχετικά με το περιεχόμενο του μαθήματος και τις δεξιότητες - είτε σχετικά με τη νέα γλώσσα.

2.4. Κοινότητα

Οι καθηγητές του CLIL βοηθούν τους μαθητές να συσχετίσουν αυτά που μαθαίνουν με τον κόσμο γύρω τους. Οι μαθητές μπορούν να δουν ότι αυτό που μαθαίνουν δεν είναι απλά ένα σχολικό μάθημα αλλά κάτι που έχει σχέση με τον «πραγματικό κόσμο»

Γι' αυτό και ο καθηγητής του CLIL θα πρέπει να λάβει υπόψη του:

Ποια είναι η σχέση του συγκεκριμένου μαθήματος με την καθημερινή ζωή και το περιβάλλον του μαθητή; Ποια η σχέση αυτού του μαθήματος με την κοινότητα και το περιβάλλον των μαθητών; Σχετίζεται και με άλλες κουλτούρες;

2.5. Γνωστική Ικανότητα

Φυσικά οι καθηγητές πάντα βοηθούσαν τους μαθητές να σκεφτούν, πολύ πριν εμφανιστεί η μέθοδος CLIL. Πάντα ρωτούσαν τους μαθητές «πότε;» «που;» «ποιο;» «πώς;», και «ποιος;». Αυτές οι ερωτήσεις επικεντρώνονται σε πραγματικές, συγκεκριμένες και ξεκάθαρες απαντήσεις. Οι μαθητές, οι οποίοι μαθαίνουν να τις απαντούν σωστά, αναπτύσσουν την ικανότητα της σκέψης, ανάκλησης, επανάληψης και απαρίθμησης καθώς και της κατανόησης.

Οι Δεξιότητες σκέψης όπως αυτές, κατηγοριοποιούνται ήδη από το 1956, σύμφωνα με τον Bloom ως Κατώτερες Δεξιότητες Σκέψης (LOTS) (η ταξινόμηση αναθεωρήθηκε πιο πρόσφατα από τους Anderson και Krathwohl). Σύμφωνα με αυτήν την ταξινόμηση, οι μαθητές που ασκούν ΚΔΣ (LOTS), όπως τα παραπάνω ερωτήματα, μαθαίνουν να θυμούνται και να κατανοούν τις πληροφορίες, καθώς και να τις εξηγούν. Μαθαίνουν επίσης να εφαρμόζουν τις νέες πληροφορίες σε μια διαφορετική κατάσταση.

Η προσέγγιση με την μέθοδο CLIL έχει προσπαθήσει να προσθέσει σε αυτές τις συγκεκριμένες δεξιότητες σκέψης με την υιοθέτηση πιο αφηρημένων, σύνθετων και αναλυτικών ερωτήσεων. Αυτό δεν είναι μόνο για τους μεγαλύτερους ή πιο ικανούς μαθητές, αλλά και για όλα τα μαθήματα. Ένας μαθητής/φοιτητής που μαθαίνει μέσω CLIL, σύντομα θα έχει μάθει να σκέφτεται τέτοια διερευνητικά ερωτήματα όπως «γιατί;», «πώς;» και «τι απόδειξη υπάρχει;», και έτσι θα έχει εξασκήσει μερικές από τις δεξιότητες σκέψης που κατηγοριοποιούνται από τον Bloom ως Ανώτατες Δεξιότητες Σκέψης (ΑΔΞ) {Higher Order Thinking Skills (HOTS)}. Χρησιμοποιώντας HOTS ενθαρρύνει τους μαθητές να αναλύσουν και να αξιολογήσουν τις νέες πληροφορίες και ακολούθως να τις χρησιμοποιήσουν για να δημιουργήσουν κάτι καινούργιο.

Μπορεί να είναι χρήσιμο να σκεφτούμε κατηγοριοποίηση του Bloom από την άποψη της μαθησιακής συμπεριφοράς :

Πρέπει να θυμόμαστε μια έννοια για να μπορέσουμε να την καταλάβουμε .

Πρέπει να κατανοήσουμε μια έννοια για να μπορέσουμε να την εφαρμόσουμε .

Πρέπει να είμαστε σε θέση να εφαρμόσουμε μια έννοια για να μπορέσουμε να την αναλύσουμε.

Πρέπει να αναλύσουμε μια έννοια για να μπορέσουμε να την αξιολογήσουμε .

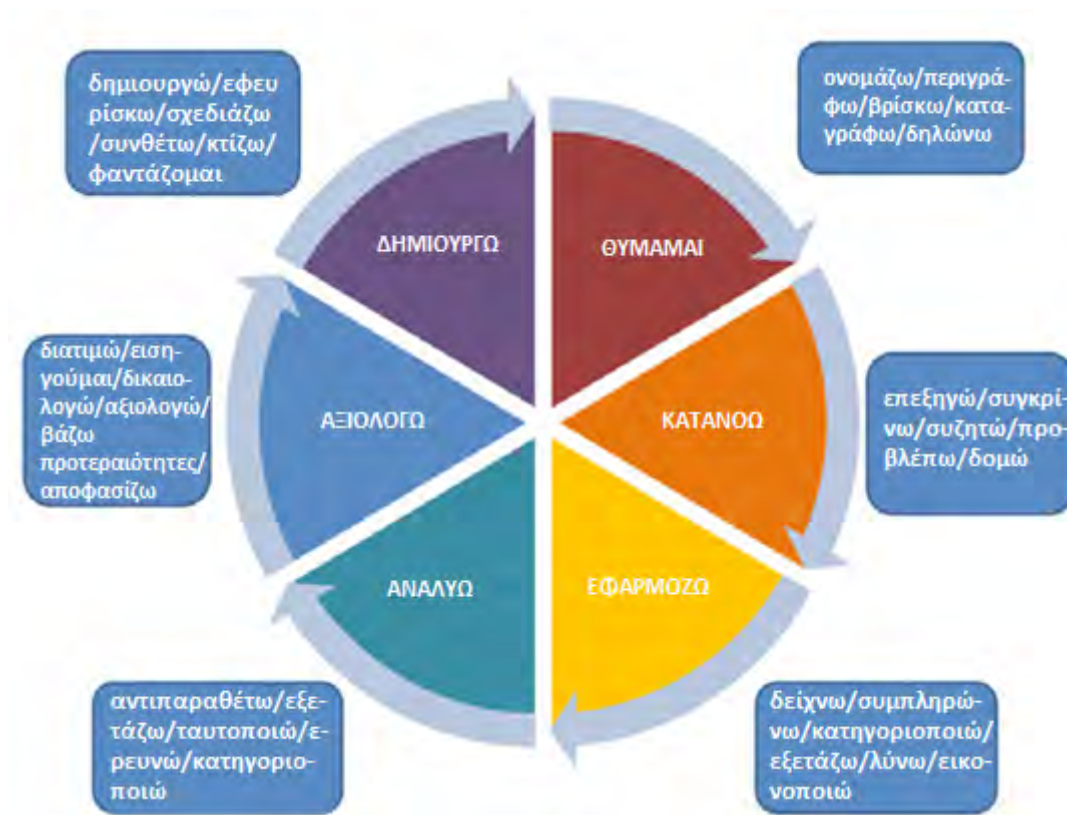
Πρέπει να θυμόμαστε , να κατανοούμε , να εφαρμόζουμε , να αναλύουμε και να αξιολογούμε μια ιδέα για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε .

2.6. Ο Τροχός του Bloom & η Σωστή Επιλογή Εντολών

Ο Τροχός του Bloom : Το παρακάτω διάγραμμα εξηγεί τις λέξεις που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όταν κάνουμε ερωτήσεις και καθορίζουμε τις εργασίες, προκειμένου να ενθαρρύνουμε διάφορες δεξιότητες σκέψης . Εμφανίζει μια ταξινόμηση ικανοτήτων σκέψης, ερωτηματικές λέξεις και καθήκοντα που έχουν ως στόχο την πρόκληση HOTS καθώς και LOTS. Για παράδειγμα , χρησιμοποιώντας λέξεις όπως «κατονόμασε , απαρίθμησε, δήλωσε » θα βοηθήσει τους μαθητές να θυμούνται τα γεγονότα . Χρησιμοποιώντας λέξεις όπως « Αντιπαράθεσε, εντόπισε και την κατηγοριοποίησε » θα ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν την Ανάλυση των Ανώτατων Δεξιοτήτων Σκέψης.

Κεφάλαιο 3

3.1. Scaffolding / Τεχνική Ικρωμάτων

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη μεθοδολογία που σχετίζεται με το CLIL. Ωστόσο, σύμφωνα με τους Pavesi και συνεργάτες (2001) υπάρχουν μερικά κοινά χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται σε διαφορετικές χώρες, και το «CLIL απαιτεί τις ενεργές μεθόδους, συνεργατική διαχείριση της τάξης, και έμφαση σε όλες τις μορφές επικοινωνίας (γλωσσική, οπτική και κιναισθητική)».

- Στο CLIL, είναι σημαντική η χρήση οπτικοακουστικών μέσων και πολυμέσων, προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα που προκαλούνται από τη χρήση μιας νέας γλώσσας.
- Οι Pavesi και συνεργάτες τονίζουν τη σημασία της χρήσης ολιστικών τρόπων μάθησης καθώς και τη μάθηση μέσα από πρακτική εμπειρία.
- Οι Pavesi και συνεργάτες προτείνουν επίσης τη χρήση της στοχευμένης γλώσσας (ΕΓ) για αυθεντική επικοινωνία, χωρίς να δίνεται προσοχή σε γλωσσικά λάθη.
- Η ταυτόχρονη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας και του περιεχομένου θα πρέπει να περιλαμβάνει γλωσσική στήριξη (ικρίωμα), όπως αναδιατύπωση, απλοποίηση και παραδειγματισμό.
- Η εναλλαγή γλώσσας (μετάβαση στην σχολική κοινή γλώσσα των μαθητών School Lingua Franca (SLF) αντί της γλώσσας-στόχου) θα πρέπει κανονικά να είναι η τελευταία επιλογή για επικοινωνιακούς σκοπούς.
- Η χρήση της Σχολικής Κοινής Γλώσσας (SLF) από το δάσκαλο CLIL θα πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο και θα πρέπει να αποφεύγεται εκτός εάν κρίνεται σκόπιμο. Ιωάννου Γεωργίου, Σ. και Παύλου, Π. (2011)

- Ωστόσο, ο Butzkamm (1998) αναφέρει ότι «Μπορεί να επιτραπεί η εναλλαγή της γλώσσας, ειδικά στα πρώτα στάδια του CLIL, δηλαδή να χρησιμοποιείται η ΣΚΓ ή η Επιπλέον γλώσσα (SLF ή TL / AL) εναλλακτικά, ή μια μείξη και των δύο γλωσσών, για πιο αποτελεσματική επικοινωνία ή για να συνεχιστεί η συνομιλία ». Για παράδειγμα, στο Istituto Comprensivo Statale "Monte Grappa» (μέλος της ομάδας του έργου της Ε.Ε. CLIL4U), προκειμένου να ξεπεραστεί η διστακτικότητα των μαθητών, τους επιτρέπεται να χρησιμοποιούν Ιταλικά (ή ΣΚΓ) και δεν είναι υποχρεωμένοι να μιλούν την Επιπρόσθετη Γλώσσα (TL / AL) δημοσίως στην τάξη για να αποφευχθεί πιθανή αρχική αμηχανία.
- Όπου είναι δυνατόν, οποιαδήποτε προβλήματα περιεχομένου ή / και γλώσσας θα πρέπει να ξεπερνιούνται στο στάδιο του σχεδιασμού, μέσω της συνεργασίας των δύο εκπαιδευτικών περιεχομένου και γλώσσας.
- Κατά την προετοιμασία του προγραμματισμού της ύλης καθώς και κατά τη διδασκαλία απαιτούνται δεξιότητες ομαδικής εργασίας από τους εκπαιδευτικούς CLIL
- Κατά το σχεδιασμό των μαθημάτων, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο γλώσσας ΕΓ / ΣΓ (AL / TL) των μαθητών.
- Η Pavesi και συνεργάτες εισηγούνται ότι ως μέρος της μεθοδολογίας, στους μαθητές του δημοτικού σχολείου θα μπορούσαν να δίνονται 10-20 λεπτά «ντους γλώσσας» κάθε μέρα, ή θα μπορούσαν να διδάσκονται μέχρι και 50% όλων των μαθημάτων στην Επιπλέον Γλώσσα TL / AL, εστιάζοντας κυρίως στις προφορικές γλωσσικές δεξιότητες ομιλίας και ακρόασης.
- Τόσο οι Pavesi και συνεργάτες (2001) όσο και οι Ιωάννου Γεωργίου, Σ και Παύλου, Π. (2011) αναφέρουν ότι κατά το σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών CLIL, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη:
  - οι ηλικίες των παιδιών, οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι γενικές γλωσσικές ικανότητες
  - οι ικανότητες των εκπαιδευτικών, η κατάρτιση και η τεχνογνωσία τους αναφορικά με το CLIL και οι γνώσεις τους στη δεύτερη γλώσσα
  - διοικητική υποστήριξη από το σχολείο, πόροι και υλικό
  - πόροι από την τοπική κοινότητα
  - το κίνητρο των μαθητών και το ενδιαφέρον των γονιών
  - τα αποτελέσματα και οι στόχοι

In practice, the CLIL approach to teaching takes many forms, from teaching of the whole curriculum in the new language (total immersion) to adapting language courses to include a focus on subject content.

3.2. Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης (ΖΕΑ) και Τεχνικές Ικριωμάτων (Σκαλωσιές)

Η μάθηση μέσα από το CLIL είναι μια διαδικασία ταυτόχρονης οικοδόμησης της γνώσης και της γλώσσας. Οι μαθητές σχεδόν πάντα αρχίζουν με κάποια βασική γνώση του περιεχομένου και της γλώσσας που θα μάθουν. Στη γεωγραφία, για παράδειγμα, οι περισσότεροι εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν ότι η Ανταρκτική είναι μια παγωμένη γη μακριά, όπου ζουν πιγκουίνοι - αλλά ίσως πρέπει να διδαχθούν ότι η Ανταρκτική είναι μια ήπειρος στο Νότιο Πόλο, που καλύπτεται από πάγο με πάνω από 1,6 χιλιόμετρα βάθος. Ίσως επίσης να ξέρουν πώς να πουν ότι η Ανταρκτική είναι μεγάλη, παγωμένη και μακριά - αλλά ίσως πρέπει να διδαχθούν πώς να πουν ότι είναι μεγαλύτερη από την Ευρώπη, ότι είναι η νοτιότερη ήπειρος της γης, όπου καταγράφηκε

η πιο κρύα θερμοκρασία που έζησε ποτέ η γη. Σε κάθε μάθημα CLIL, διδάσκεται νέο περιεχόμενο και νέα γλώσσα που χτίζονται πάνω στα θεμέλια που έχουν ήδη οι μαθητές. Μέσα από την αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές του, με τον δάσκαλο του, και με πηγές από διάφορα πολυμέσα, κάθε μαθητής αποκτά νέες γνώσεις με το δικό του ρυθμό, και κινείται από την απλή συνειδητοποίηση, σε πραγματική κατανόηση και γνώση.

Μεταξύ των δύο καταστάσεων, της εμπλουτισμένης συνειδητοποίησης και της πλήρους ικανότητας, ο μαθητής αναπτύσσει νέες γνώσεις ή δεξιότητες, αλλά δεν μπορεί ακόμη να τις χρησιμοποιήσει ανεξάρτητα και με αυτοπεποίθηση. Αυτό το ενδιάμεσο στάδιο ανάπτυξης της μάθησης συχνά περιγράφεται σύμφωνα με την μεταφορά του Vygotsky «Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης» (ZPD).

Κατά τη διάρκεια αυτού του ενδιάμεσου σταδίου μάθησης, τον μαθητή μπορεί να βοηθήσει να προχωρήσει προς μια ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη γνώση κάποιος με υψηλότερο επίπεδο γνώσεων ή δεξιοτήτων από ό, τι έχει ο ίδιος.

Η προσωρινή υποστήριξη που παρέχεται περιγράφεται μεταφορικά ως «σκαλωσιά», επειδή παρέχει μια πλατφόρμα από την οποία οι μαθητές μπορούν να κατασκευάσουν το επόμενο επίπεδο κατανόησης και γνώσης.

Τα ικρίωματα/σκαλωσιές είναι ένα αρθρωτό σύστημα με μεταλλικούς σωλήνες που παρέχει προσωρινή στήριξη στους ανθρώπους που κατασκευάζουν κτήρια. Τους επιτρέπει να οικοδομήσουν πολύ υψηλότερα από ό, τι θα μπορούσαν να φθάσουν από το έδαφος.

Η σκαλωσιά ως μεταφορά χρησιμοποιείται για να περιγράψει πώς οι μαθητές μπορούν να βοηθηθούν για να επιτύχουν πράγματα που δεν είναι ακόμα έτοιμοι να κάνουν από μόνοι τους. Είναι μια χρήσιμη περιγραφή, διότι υπογραμμίζει ότι αυτή η βοήθεια είναι μόνο προσωρινή. Η βοήθεια αφαιρείται σταδιακά καθώς ο μαθητευόμενος αποκτά τις απαραίτητες γνώσεις και την εμπειρία να είναι ανεξάρτητος, όπως η σκαλωσιά που αφαιρείται μόλις ένα κτίριο ολοκληρωθεί..

Η σκαλωσιά περιγράφει την υποστήριξη για την μάθηση τόσο του περιεχομένου όσο και της γλώσσας. Παρέχει μια εικόνα για το πώς η νέα μάθηση χτίζεται πάνω σε αυτό που είναι ήδη γνωστό, όπως στο παράδειγμα της διδασκαλίας της γεωγραφίας (παραπάνω). Παρά το γεγονός ότι το ικρίωμα συχνά παρέχεται από ένα δάσκαλο, μπορεί επίσης να παρέχεται και από ένα πιο ικανό μαθητή ή από μια ομάδα συμμαθητών.

Όταν ο μαθητής είναι σίγουρος για το πώς να εκφραστεί σε μια περίπτωση, θα είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει τις γλωσσικές γνώσεις του και σε άλλες περιπτώσεις, χωρίς σκαλωσιές. Η γνώση / δεξιότητα / κατανόηση που απαιτείται θα έχει εσωτερικευτεί, και θα μπορεί τώρα να χρησιμοποιηθεί χωρίς εξωτερική υποστήριξη.

Η Σκαλωσιά έχει πολλές μορφές. Για παράδειγμα, όταν παρέχεται «σκαλωσιά» στην ακουστική ικανότητα, θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε τον μαθητή να αντιληφθεί μια έννοια, εστιάζοντας την προσοχή του στην χρήση ενός συγκεκριμένου χρόνου που χρησιμοποιείται. Στην ανάγνωση, ο εκπαιδευτικός ρωτά για κάτι συγκεκριμένο που μπορεί να καθοδηγήσει τον αναγνώστη σε μια σαφή κατανόηση. Η ανάπτυξη του γραπτού λόγου μπορεί να αναπτυχθεί μέσα από δείγματα κείμενων, ή τη χρήση διαγραμμάτων που θα βοηθήσουν τους μαθητές να οργανώσουν τις ιδέες τους.

Χρησιμοποιώντας σκαλωσιές, σιγά σιγά, οι εκπαιδευόμενοι εσωτερικεύουν αυτό που μαθαίνουν, και οι σκαλωσιές μειώνονται. Η περιοχή με αυτά που μπορούν να κάνουν μεγαλώνει και η Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης του εκπαιδευόμενου αναπτύσσει μια νέα εστίαση.

Η σκαλωσιά είναι ένα δυναμικό στοιχείο της διδασκαλίας και της μάθησης, όχι ένα στατικό ή μόνιμο χαρακτηριστικό.

Ένα παράδειγμα για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν σκαλωσιές μάθησης είναι η χρήση των διαγραμμάτων. Εργαλεία όπως πίνακες, διαγράμματα ροής και νοητικοί χάρτες επιτρέπουν την επεξεργασία δεδομένων, και αναπτύσσουν τις δεξιότητες σκέψης, όπως σύγκριση και αντιπαράθεση, αλληλουχία, αναγνώριση σχέσεων και ταξινόμηση.

3.3. Η Αυτονομία του Εκπαιδευόμενου

Ένας σημαντικός στόχος της διδασκαλίας CLIL είναι να βοηθήσει τους μαθητές να εργάζονται ανεξάρτητα για την επίλυση προβλημάτων και να αναπτύξουν τις δικές τους γνώσεις και δεξιότητες. Πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί του CLIL να το πετύχουν αυτό;

Όταν σκεφτούμε τη δική μας σχολική εποχή, πιθανόν να θυμόμαστε ότι μας έλεγαν ακριβώς τι να κάνουμε, βήμα προς βήμα. Από τους εκπαιδευτικούς αναμενόταν να ελέγχουν πότε, πού και πώς πραγματοποιείται η μάθηση.

Με το CLIL, πρέπει να προσπαθήσουμε να αλλάξουμε την προσέγγισή μας, να εξετάσουμε το ενδεχόμενο να χαλαρώσουμε τα ηνία στην τάξη, και να αντιμετωπίσουμε την απώλεια του κεντρικού μας ρόλου. Θα πρέπει να παραχωρήσουμε κάποιο έλεγχο στους εκπαιδευόμενους μας.

Εδώ είναι μερικά πράγματα που πρέπει να σκεφτούμε:

- Δοκιμάστε να συνδεθείτε με τη ζωή των μαθητών, καθώς και τις ανάγκες και τα συμφέροντά τους
- Εξασκήστε την ενθάρρυνση (και την απόλαυση) της επικοινωνίας μεταξύ των μαθητών
- Αφήστε τους μαθητές να σας βοηθήσουν να αποφασίσετε σχετικά με τα κριτήρια αξιολόγησης του περιεχομένου και γλώσσας
- Συμφωνήστε να εφαρμοστούν κανόνες δημιουργημένοι από τους ίδιους τους μαθητές/φοιτητές για αποδεκτή συμπεριφορά στην τάξη
- Αφήστε τους μαθητές να ζητήσουν νέο λεξιλόγιο όταν το χρειάζονται, παρά να διδάξετε εκ των προτέρων τις λέξεις που πιστεύετε ότι θα χρειαστούν
- Σταματήστε να περιμένετε από όλους τους μαθητές/φοιτητές να εργάζονται με τον ίδιο τρόπο: συμβουλευστε τους να αναγνωρίσουν και να αναπτύξουν το δικό τους τρόπο μάθησης και στρατηγικές
- Βάλτε τον εαυτό σας στη δική τους θέση, και φανταστείτε τη μάθηση με διαφορετικούς και συναρπαστικούς τρόπους
- χρησιμοποιείτε διάφορες προσεγγίσεις
- αντιμετωπίστε τις άμεσες ανάγκες
- Προχωρήστε πιστεύοντας ότι η ενστάλαξη της αυτονομίας του μαθητή θα οδηγήσει σε καλύτερη μάθηση!

Οι εκπαιδευτικοί CLIL μπορεί αρχικά να αισθάνονται ευάλωτοι με το νέο τους ρόλο. Είναι δύσκολο να αρχίσουν να εργάζονται με λιγότερο παραδοσιακό τρόπο, όχι μόνο οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι μαθητές - θα αρνηθούν να αλλάξουν τον τρόπο λειτουργίας στην τάξη τους αν δεν έχουν τη δυνατότητα να προσαρμοστούν σταδιακά στο να εργάζονται ανεξάρτητα. Μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να θυμούνται να αναλάβουν ευθύνη για τη δική τους μάθηση, και την πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Μερικές φορές, θα προτιμούν να χαλαρώνουν στο θρανίο τους και να ακούνε το δάσκαλο να τους λέει τι να κάνουν στη συνέχεια!

Ένας από τους πιο σημαντικούς και πιο δύσκολους ρόλους του εκπαιδευτικού CLIL είναι να εκπαιδεύσει τους μαθητές πώς να είναι ανεξάρτητοι.

3.4. Αλληλεπίδραση

Η επικοινωνία είναι ένα από τα πέντε "C" s του CLIL. Αναφέρεται όχι μόνο στο πώς ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές επικοινωνούν μεταξύ τους σε μια νέα γλώσσα - αλλά και στο πώς οι μαθητές μπορούν να μάθουν. Η προσέγγιση CLIL αναγνωρίζει ότι η μάθηση δεν είναι μια καθαρά εσωτερική και γνωστική διαδικασία, αλλά αντιθέτως προκύπτει από την αλληλεπίδραση κατά την οποία μοιράζονται την γνώση και την κατανόηση.

Μέσω της αλληλεπίδρασης, οι μαθητές/φοιτητές κτίζουν πάνω στις υφιστάμενες γνώσεις τους, καθώς τις συγκρίνουν με το νέο περιεχόμενο και την νέα γλώσσα και συζητούν. Παράλληλα, ενημερώνονται για το τι πρέπει ακόμη να κάνουν. Για την εκμάθηση γλωσσών, ιδίως, η αλληλεπίδραση παρέχει την ευκαιρία τόσο για μάθηση όσο και για βελτίωση.

Πώς οι εκπαιδευτικοί του CLIL αυξάνουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών;

Διαδική εργασία

Όταν ο εκπαιδευτικός κάνει μια ερώτηση Ανώτατων Δεξιότητων Σκέψης (ΑΔΞ) {Higher Order Thinking Skills (HOTS), ή περιγράφει ένα πρόβλημα προς επίλυση, ή θέτει μια δημιουργική άσκηση, κάποιοι μαθητές θα αναζητήσουν τρόπους για να αποφύγουν να μιλήσουν μπροστά σε όλη την τάξη, ιδιαίτερα στην άλλη γλώσσα! Αν ο εκπαιδευτικός μπορεί να προβλέψει ότι αυτό πρόκειται να είναι ένα πρόβλημα, μπορεί να χρησιμοποιήσει «σκέφτομαι, δουλεύω σε ζευγάρια και μοιράζομαι» για να βοηθήσει.

- Πρώτα απ' όλα, δίνεται στους μαθητές/φοιτητές κάποιος σιωπηλός χρόνος σκέψης, έτσι ώστε να μπορούν να επαναλάβουν την απάντηση στο μυαλό τους.
- Στη συνέχεια, κάθε μαθητής/φοιτητής καλείται να πει τις ιδέες τους σε έναν συνεργάτη, έτσι ώστε να δουν αν οι ιδέες τους έχουν νόημα, και αν η γλώσσα που χρησιμοποιούν είναι κατανοητή.
- Μέχρι αυτό το σημείο, οι μαθητές/φοιτητές θα έχουν ήδη την ευκαιρία να δοκιμάσουν να εκφράσουν αυτό που θέλουν, και έτσι θα έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση στο να μοιραστούν τις ιδέες τους με ολόκληρη την τάξη.

Ομαδική εργασία

Ενώ οι μαθητές αλληλεπιδρούν σε ζεύγη, θα γνωρίσει ο ένας τον άλλο καλύτερα και θα δημιουργήσουν νέες σχέσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για ομαδικές εργασίες, όπου είναι απαραίτητη η αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών μιας ομάδας για την συνεργασία τους.

- Η αλληλεπίδραση σε ομάδες, βοηθά τους μαθητές/φοιτητές να χαλαρώσουν, να δουλέψουν δημιουργικά, και να λάβουν περισσότερα ρίσκα με τις γλωσσικές τους δεξιότητες.
- Μπορούν να εργαστούν βασιζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις και να αναλάβουν τον έλεγχο της μάθησης τους.
- Μέχρι τη στιγμή που η εργασία θα έχει ολοκληρωθεί με επιτυχία, οι μαθητές θα έχουν πολλές ευκαιρίες να μιλήσουν μεταξύ τους και να οικοδομήσουν μαζί την εκμάθηση του περιεχομένου και της καινούριας γλώσσας.

Η διαδική και η ομαδική εργασία δεν είναι κάτι καινούργιο, αλλά είναι το επίκεντρο της προσέγγισης CLIL.

3.5. Η Ώρα Σκέψης του Εκπαιδευτικού

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών CLIL θα ήταν μια καλή πηγή για τους εκπαιδευτικούς (και τα σχολεία), να προβληματιστούν και να δημιουργήσουν ευκαιρίες κατάρτισης εκπαιδευτικών:

<http://clil-cd.ecml.at/EuropeanFrameworkforCLILTeacherEducation/tabid/2254/language/en-GB/Default.aspx>

Όταν κάποιο σχολείο αποφασίσει να υιοθετήσει το CLIL, κάθε εκπαιδευτικός που συμμετέχει χρειάζεται χρόνο για να επανεξετάσει και να προβληματιστεί σχετικά με τη διδασκαλία του και να

αποφασίσει ποιες προσαρμογές απαιτούνται. Περνώντας κάποιο χρόνο για να εξοικειωθεί με αυτό το μαθητο-κεντρικό και διαδραστικό τρόπο μάθησης θα επιτρέψει στον εκπαιδευτικό να πει με σιγουριά «αύριο είναι η πρώτη μέρα του τετράμηνου και διδάσκω CLIL!»

3.6. Οφέλη

Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της εκπαίδευσης με την τεχνική των ικριωμάτων είναι ότι εμπλέκει τον εκπαιδευόμενο. Ο εκπαιδευόμενος δεν ακούει παθητικά τις πληροφορίες που παρουσιάζονται αντ' αυτού, μέσω του καθηγητή, ο εκπαιδευόμενος προτρέπεται όπως βασίζεται σε προηγούμενες γνώσεις και να σχηματίζει νέες. Σε συνεργασία με φοιτητές που έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και μαθησιακές δυσκολίες, οι εκπαιδευτικοί παρέχουν την ευκαιρία να δώσουν θετική ανατροφοδότηση στους μαθητές λέγοντας πράγματα όπως "... δείτε τι έχετε μόλις κατανοήσει!" Αυτό τους δίνει περισσότερη ώθηση να κάνουν αυτό που μπορούν παρά μια αρνητική στάση όπως "Αυτό είναι όντως πολύ δύσκολο να το καταφέρεις". Αυτό οδηγεί σε ένα άλλο πλεονέκτημα του ικριώματος στο ότι εάν γίνει σωστά, η οδηγία ικριώματος δίνει κίνητρο στον εκπαιδευόμενο έτσι ώστε να θέλει να μάθει.

Ένα άλλο όφελος αυτού του τύπου της διδασκαλίας είναι ότι μπορεί να ελαχιστοποιήσει το επίπεδο απογοήτευσης του εκπαιδευόμενου. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό για πολλούς σπουδαστές με ειδικές ανάγκες, οι οποίοι μπορούν πολύ εύκολα να απογοητευτούν, στη συνέχεια να αποκτήσουν μια αρνητική στάση, να κλειδώσουν που λέμε, και να αρνηθούν να συμμετάσχουν σε περαιτέρω μάθηση μέσα στο συγκεκριμένο περιβάλλον. (<https://link.springer.com/article/10.1007/s10648-010-9127-6>)

Τα ικριώματα δεν είναι παρά απλές δραστηριότητες και εργασίες που:

- κινητοποιούν ή προσελκύουν το ενδιαφέρον του σπουδαστή σχετικά με την εργασία
- Απλοποιούν το έργο ώστε να καταστεί πιο εύχρηστο και εφικτό για έναν εκπαιδευόμενο
- Παρέχουν κάποια κατεύθυνση για να βοηθήσουν τον εκπαιδευόμενο να εστιάσει στην επίτευξη του στόχου
- Καθορίζουν σαφώς τις διαφορές μεταξύ της εργασίας του εκπαιδευόμενου και της τυποποιημένης ή επιθυμητής λύσης
- Μειώνουν την απογοήτευση και τον κίνδυνο
- αποτελούν παράδειγμα και καθορίζουν ξεκάθαρα τις προσδοκίες τους ως προς την εκτέλεση της δραστηριότητας (Bransford, Brown, and Cocking, 2000).

Η Σκαλωσιά/Scaffolding ως στρατηγική διδασκαλίας από τη Rachel R. Van Der Stuyf

Επιπλέον, ο McKenzie λέει ότι η τεχνική της σκαλωσιάς/scaffolding:

- Παρέχει ξεκάθαρη κατεύθυνση και μειώνει τη σύγχυση των εκπαιδευομένων - Οι εκπαιδευτικοί προβλέπουν τα προβλήματα που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευόμενοι και στη συνέχεια αναπτύσσουν οδηγίες βήμα προς βήμα, οι οποίες εξηγούν τι πρέπει να κάνει ο σπουδαστής για να ανταποκριθεί στις προσδοκίες.
- Αποσαφηνίζει το σκοπό - Το ικρίωμα βοηθά τους εκπαιδευόμενους να καταλάβουν γιατί κάνουν την εργασία και γιατί είναι σημαντική.
- Διατηρεί τους εκπαιδευόμενους σε αποστολή - Παρέχοντας δομή, το μάθημα που βασίζεται στην τεχνική του scaffolding ή το ερευνητικό πρόγραμμα, παρέχει διαδρομές για τους εκπαιδευόμενους. Ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αποφασίσει ποια διαδρομή να επιλέξει ή ποια πράγματα να διερευνήσει κατά μήκος της διαδρομής, αλλά δεν μπορεί να περιπλανηθεί εκτός πορείας, της οποίας η εργασία είναι καθορισμένη.
- Αποσαφηνίζει τις προσδοκίες και ενσωματώνει την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση - Οι προσδοκίες είναι σαφείς από την αρχή της δραστηριότητας, καθώς δείγματα υποδειγματικών εργασιών, πινάκων και προτύπων αριστείας δείχνονται στους εκπαιδευόμενους.
- Δείχνει τους εκπαιδευόμενους αξιόλογες πηγές - Οι εκπαιδευτικοί παρέχουν πηγές για να μειώσουν τη σύγχυση, την απογοήτευση και τον χρόνο. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν στη συνέχεια να αποφασίσουν ποια από αυτές τις πηγές θα χρησιμοποιήσουν.

- Μειώνει την αβεβαιότητα, την έκπληξη και την απογοήτευση - Οι εκπαιδευτικοί δοκιμάζουν τα μαθήματά τους για τον προσδιορισμό πιθανών προβληματικών περιοχών και στη συνέχεια βελτιώνουν το μάθημα για την εξάλειψη των δυσκολιών ώστε να μεγιστοποιηθεί η μάθηση (McKenzie, 1999).

3.7. Τεχνικές Ικριωμάτων/Scaffolding

Σύμφωνα με τον Vogt & Short οι τεχνικές ικριωμάτων μπορούν να χωριστούν σε τρεις βασικές κατηγορίες όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Πρώτα είναι οι τεχνικές που μπορούν να εφαρμοστούν όταν χρησιμοποιείται η γλώσσα προφορικά, δεύτερον οι τεχνικές που περιλαμβάνουν διαδικασίες και τρίτον οι τεχνικές που περιλαμβάνουν οδηγίες.

Τεχνικές σκαλωσιές σε τάξεις CBI

Με βάση τις ιδέες που παρουσιάζονται στο Echevarria, Vogt & Short, 2004, σελ. 86-87 Fortune, T. (Μάρτιος, 2004) με εισήγηση εκπαιδευτών εμβάπτισης

Τεχνικές Scaffolding σε προφορική γλώσσα/Verbal Scaffolding (Language-development focused)	Τεχνικές που περιλαμβάνουν διαδικασίες/Procedural Scaffolding (Grouping techniques and activity structures and frames)	Τεχνικές που περιλαμβάνουν οδηγίες/Instructional Scaffolding (tools that support learning)
<ul style="list-style-type: none"> • Παράφραση • Χρησιμοποιώντας "think-alouds", σκέπτομαι 'φωνακτά' • Ενίσχυση των ορισμών από τα συμφραζόμενα • Ανάπτυξη ερωτήσεων με την ταξινόμηση του Bloom • Γράφοντας προτροπές • Ακλουθώντας το προφορικό κείμενο με γραπτό κείμενο • Εκπόνηση και επέκταση της ανταπόκρισης των σπουδαστών • Χρήση συγγενών λέξεων • Σκοπός χρήσης συνωνύμων και αντωνυμιών • Αποτελεσματική χρήση του χρόνου αναμονής • Διδασκαλία γνωστών φράσεων "Μπορώ να πάω στην τουαλέτα; "Με συγχωρείτε", κλπ. • Καθαρή έκφραση και άρθρωση από το 	<ul style="list-style-type: none"> • Χρησιμοποιώντας ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει τη ρητή διδακτική (Τ), τη μίμηση, την πρακτική και την εφαρμογή. • 1-1 διδασκαλία, καθοδήγηση, μοντελοποίηση • Αντιστοίχιση και ομαδοποίηση των σπουδαστών έτσι ώστε οι λιγότερο έμπειροι / έμπειροι σπουδαστές να συνεργάζονται με πιο έμπειρους / πεπειραμένους σπουδαστές • Ενεργοποίηση προηγούμενης γνώσης • Think-Pair-Share Σκέπτομαι –ζευγαρώνω-μοιράζομαι • Εκτεταμένο Think-Pair-Share του Met • Εξατομικεύστε τις πληροφορίες (αφορούν τη δική σας ζωή) • Jigsaw-πάζλ • Dictogloss-τεχνική δημιουργίας κειμένου μετά από υπαγόρευση • Τεχνικές συνεταιριστικής ομάδας 	<ul style="list-style-type: none"> • Διοργανωτές γραφικών • Χειριστήρια • Χρήση οπτικών και εικόνων • Τοίχος λέξεων • Δημιουργία διάφορων πόρων στη σχολική τάξη, το λεξικό, κλπ. • Χρονοδιαγράμματα απόσπασης • Ετικέτες γραφικών • Τα εικονογραφήματα ως στρατηγική υποστήριξης επιτυχίας για τη δημιουργία κειμένου με βάση την υπαγόρευση σε νέους μαθητές

<p>δάσκαλο, αργή όταν είναι απαραίτητο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικές διορθωτικής ανάδρασης, ειδικά αιτήματα, αιτήματα διευκρίνισης και μετά-γλωσσολογικές ενδείξεις • Τραγούδια, τραγούδια τζαζ, ρυθμό και ομοιοκαταληξία • Γλωσσική εργασία για τον διοργανωτή γραφικών • Δημιουργία δεξιοτήτων περιπλάνησης 	<ul style="list-style-type: none"> • Κοινό έργο γραφής • Χρήση ρουτινών • TPR / TPRS • Κύκλος δραστηριότητας του Gibbons (προφορική, άτυπη, προφορική, γραπτή, άτυπη, γραπτή) • Δραστηριότητα παραλλαγής καταχωρητή Lyster • Συζήτηση • Αναπαραγωγή ρόλων, προσομοιώσεις • Εγγραφή διαδικασιών • SQP2RS 	
---	--	--

Echevarria, J., Vogt, M. & Short, D.J. (2004). Making content comprehensible for English learners: The SIOP Model (2nd ed.). Boston, MA: Pearson Education, Inc.

3.8. Παραδείγματα Scaffolding

3.8.1. Ερωτήσεις/Σωστό-Λάθος

Όταν οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να κατανοήσουν κάποιου είδους περιεχόμενο, η ακόλουθη άσκηση σωστού ή λάθους μπορεί να τους βοηθήσει να κατανοήσουν το κείμενο, αρχίζοντας με ερωτήσεις που θα βοηθήσουν στην κατανόηση. Για παράδειγμα, όταν ένας εκπαιδευτικός πρέπει να παράσχει στους εκπαιδευόμενους του νέο λεξιλόγιο, και ειδικά θέλει να δώσει απαντήσεις, μπορεί να δώσει ερωτήσεις στους εκπαιδευόμενους πριν από την άσκηση κατανόησης για ανάγνωση, όπως αυτή που ακολουθεί. Π.χ. Ποιοι είναι μερικοί από τους κινδύνους στην εργασία; Ποια είναι κάποια πράγματα που οι ηλεκτρολόγοι μπορούν να φορούν για να παραμείνουν ασφαλείς εν ώρα εργασίας;

Λήφθηκε από το βιβλίο Career Paths, "Ηλεκτρολόγος", Express Publishing από τον Evans, V, Dooley, J, και O'Dell, T, κεφάλαιο 6, σελ. 14.

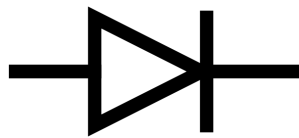
Η άσκηση Σ (σωστό) ή Λ (λάθος) που μπορεί να ακολουθήσει την κατανόηση του παραπάνω κειμένου μπορεί να έχει ως εξής:

1. ___ Πρέπει να φοράτε προστατευτικά γυαλιά αν χρειαστεί.
2. ___ Το ρούχο arc flash βοηθά σε περίπτωση έκρηξης.
3. ___ Κρατήστε ένα ζεστό ραβδί όταν εργάζεστε με νεκρά σύρματα.

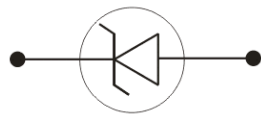

1.8.2. Ταίριασμα/Matching

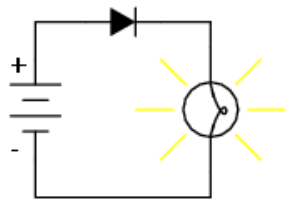
Το παρακάτω είναι ένα παράδειγμα μιας δραστηριότητας που ταιριάζει με το μάθημα CLIL 'The Semiconductor Diode' που δημιουργήθηκε από συναδέλφους από το MCast εντός των ορίων του Ευρωπαϊκού Έργου Clil4U στη Μάλτα και μπορεί να μεταφορτωθεί δωρεάν από αυτήν την ιστοσελίδα <http://languages.dk/clil4u/scenarios/sc84/>

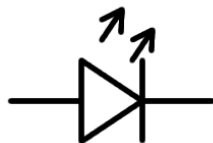
Δίοδος Zener

Δίοδος στο
μπροστινό πεδίο

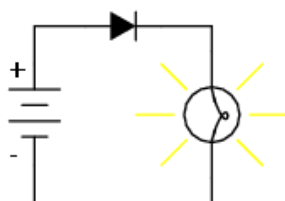
Φωτοδίοδος

Ανορθωτή
Δίοδος

Δίοδος σε
αντίστροφη
παλινδρόμηση

Δίοδος εκπομπής
φωτός

3.8.3. Παρουσίαση σε Power Point / Power Point Presentation

Μια άλλη δραστηριότητα με την τεχνική του ικρίωματος για την ενίσχυση της κατανόησης είναι επίσης μια παρουσίαση σε power point. Προκειμένου όμως να εξυπηρετήσει το σκοπό της, η παρουσίαση πρέπει να ακολουθεί ορισμένα χρήσιμα χαρακτηριστικά, όπως η διατύπωση (είτε ως κείμενο είτε ως λίστα με κουκκίδες) συνοδευόμενη από εικόνα, εικονίδιο, γράφημα κ.τ.λ. Τα χρώματα διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερο ρόλο, φυσικά, σε μια παρουσίαση power point που πρέπει να είναι ευανάγνωστη, κατανοητή και όσο το δυνατόν σαφής, ειδικά όταν πρόκειται για γραφήματα που περιλαμβάνουν αριθμούς ή / και στατιστικά στοιχεία. Ένα παράδειγμα μιας τέτοιας

παρουσίασης μετά την παραπάνω άσκηση αντιστοίχισης μπορεί να βρεθεί στο σύνδεσμο:
http://www.safety4el.net/docs/ppt_diode.pptx

3.8.4. Βίντεο/Βίντεο clips

Επιπλέον, η γνώση μπορεί να γίνει ακόμα πιο κατανοητή όταν ένα βίντεο επίδειξης προηγείται μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας. Όπως είναι γενικά γνωστό, τα οπτικά βοηθήματα μπορούν να είναι μια μεγάλη βοήθεια και είναι περισσότερο από ευπρόσδεκτα σε κάθε είδους τάξη. Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου βίντεο που σχετίζεται με τη νέα ή όχι τόσο νέα αντίληψη της διόδου, μπορείτε να δείτε στον ακόλουθο σύνδεσμο: https://www.youtube.com/watch?v=MVy_MG0X2h4

3.8.5. Αναπαραγωγή ρόλων/Προσομοίωση

Όπως αναφέρεται παραπάνω στο σημείο 3.7. μία τεχνική σκαλωσιάς είναι η (διαμόρφωση) αναπαραγωγή ρόλων / προσομοίωση. Μέσω αυτού του είδους άσκησης, οι μαθητές μπορούν να παίξουν ρόλους προκειμένου να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένη γλώσσα μέσα σε ένα πλαίσιο. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δώσουν εκφράσεις ή χρήσιμες φράσεις ως χρήσιμη γλώσσα για τους εκπαιδευόμενους προκειμένου να χρησιμοποιήσουν νέο λεξιλόγιο. Π.χ. Δύο εκπαιδευόμενοι μπορούν να ενεργήσουν ως ηλεκτρολόγοι και να δημιουργήσουν ένα διάλογο όπου, σε ζεύγη, μπορεί κανείς να προσποιηθεί τον ηλεκτρολόγο που θα πει σε έναν άλλο ηλεκτρολόγο, πιθανότατα λιγότερο έμπειρος, τους πιθανούς κινδύνους της κοπής καλωδίων υπό τάση και ποιο εξοπλισμό ασφαλείας θα χρησιμοποιήσει. Ο λιγότερο έμπειρος ηλεκτρολόγος θα πρέπει να μιλήσει με τον έμπειρο ηλεκτρολόγο και να τον ρωτήσει τι πρέπει να κάνει για να παραμείνει ασφαλής. Ένα δείγμα μιας τέτοιας δραστηριότητας μπορεί να έχει ως εξής:

A: Γεια! Σταμάτα εκεί!

B: Γιατί, τι συμβαίνει;

A: Ήσουν έτοιμος να ακουμπήσεις αυτό το καλώδιο.

B: Το ξέρω. Πρέπει να το μετακινήσω.

A: Αλλά αυτό είναι ένα 'ζωντανό' καλώδιο, ηλεκτροφόρο. Και δεν φοράς τα ειδικά γάντια!

B: Τα χρειάζομαι πραγματικά;

A: Ναι! Διαφορετικά, μπορεί να προκληθεί ηλεκτροπληξία.

3.8.6. Ακολουθώντας Προφορικό Κείμενο με Γραπτό Κείμενο

Αυτή η συγκεκριμένη τεχνική μπορεί να χρησιμοποιηθεί με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν απαιτούνται δραστηριότητες ακρόασης. Οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να χρειαστεί να ακολουθήσουν προφορικές οδηγίες ή ακόμα και να αποκτήσουν μια συγκεκριμένη γλώσσα μέσω προφορικού κειμένου που πρέπει να καταγραφεί. Μπορεί επίσης να συμπληρώσουν τη δραστηριότητα των κενών όταν τους δοθεί λεξιλόγιο ή ακόμα και γραμματική.

3.8.7 Συνδέοντας το κείμενο έτσι ώστε όλες οι λέξεις να συνδέονται με λεξικά σε 118 γλώσσες

The image shows two side-by-side screenshots. The left screenshot is from a Clilstore page titled "Working on switchboards – risks and safety". It features a video player with a man in a dark jacket holding a sign that says "No electricity". Below the video, there is a subtitle: "to avoid that someone tries to activate the...". Underneath the video, there is a section titled "Working on switchboards – risks and safety" with text in English. The right screenshot is from the Multidict dictionary website, showing a search for the word "switchboards" in English, with results in French and other languages.

Ένα χρήσιμο εργαλείο της τεχνικής του scaffolding είναι και το Clilstore. Δια μέσου του Clilstore οι καθηγητές και οι εκπαιδευόμενοι του μπορούν να βρουν χιλιάδες μαθήματα/κεφάλαια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τη μέθοδο CLIL. Ένα μάθημα στο Clilstore μπορεί να έχει βίντεο, ήχο, γραφικά και κείμενο, όπου όλες οι λέξεις συνδέονται αυτόματα με μια πληθώρα ηλεκτρονικών λεξικών που καλύπτουν 118 γλώσσες. Δοκιμάστε το παραπάνω παράδειγμα από τη διεύθυνση: <http://multidict.net/cs/4711>

Τόσο οι δάσκαλοι όσο και οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να δημιουργήσουν μαθήματα στο Clilstore δωρεάν, τα μαθήματα είναι αυτόματα συνδεδεμένα στη βάση δεδομένων του Clilstore. Μάθετε πώς να δημιουργήσετε ένα μάθημα στο Clilstore: <http://multidict.net/clilstore/help.html> οι οδηγίες υποστηρίζονται από βίντεο και κείμενο σε πολλές γλώσσες.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alberich, J *English through Science* (2009), as seen in CLIL – Coyle, Hood, Marsh (2010).

Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R.(Eds.). (2001). *A Taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*: Complete edition. New York: Longman.

Asikainen, T. et al. (2010) *Talking the Future 2010 – 2020: CCN Foresight Think Tank Report. Languages in Education*. CCN: University of Jyväskylä.

Butzkamm, W. (1998). *“Code-Switching in a Bilingual History Lesson”*.
In: International Journal of Bilingual Education and Bilingualism, 1(2), 81-92.

Christ, H. 2000. *“Zweimal hinschauen – Geschichte bilingual lernen”*.
In Bredella, L. & F.J. Meißner (eds.). *Wie ist Fremdverstehen lehr- und lernbar?* Tübingen: Gunter Narr, 43-83.

Coyle, D., Marsh, D. & P. Hood. (2010) *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cummins, J. (1979) *Cognitive/academic language proficiency, linguistic interdependence, the optimum age question and some other matters*. Working Papers on Bilingualism, No. 19, 121-129.

Doiz, A., Lasagabaster, D. & Sierra, J. (2013)
English-medium instruction at universities: global challenges. Bristol: Multilingual Matters.

Echevarria, J., Vogt, M. & Short, D.J. (2004). *Making content comprehensible for English learners: The SIOP Model* (2nd ed.). Boston, MA: Pearson Education, Inc.

Evans, V., Doolley, J., O' Dell, T. 2015, *Career Paths: Electrician* by Express Publishing, ISBN: 978-1-4715-0524-9

Ioannou Georgiou, S. and Pavlou, P. *Guidelines for CLIL Implementation in Primary and Pre-primary Education*, 2011.

http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Anglika/teaching_material/clil/guidelinesforclilimplementation1.pdf

Janneke van de Pol & Monique Volman & Jos Beishuizen, *Scaffolding in Teacher–Student Interaction: A Decade of Research*, Published online: 29 April 2010 # The Author(s) 2010. This article is published with open access at Springerlink.com

Lamsfuß-Schenk. 2002. *“Geschichte und Sprache – Ist der bilinguale Geschichtsunterricht der Königsweg zum Geschichtsbewusstsein?”*.

In Breidbach, S., G. Bach & D. Wolff (eds.). *Bilingualer Sachfachunterricht: Didaktik, Lehrer-/Lernerforschung und Bildungspolitik zwischen Theorie und Empirie*. Frankfurt: Lang, 191-206.

- Marsh, D. (2012) ***Content and Language Integrated Learning (CLIL) A Development Trajectory***, University of Córdoba. © Edita: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Córdoba. Campus de Rabanales Ctra. Nacional IV, Km. 396 A 14071 Córdoba.
- Marsh, D. Frigols, M. Mehisto, P. & Wolff, D. (2010) ***The European Framework for CLIL Teacher Education***, Graz: European Centre for Modern Languages, Council of Europe.
- Marsh, D., Vázquez, V. & Frigols Martin, M. (2013) ***The Higher Education Languages Landscape: Ensuring Quality in English Language Degree Programmes Valencia***: VIU.
- Marsh D. (2000) ***Using Languages to Learn and Learning to Use Languages***, Jyväskylä, University of Jyväskylä, Langé G. (ed.).
- Massler et al, 2011, ***'Effective CLIL Teaching Techniques'*** in Guidelines for CLIL Implementation in Primary and Pre-Primary Education, eds S Ioannou-Georgiou & P Pavlou.
- Mehisto, P., Genesee (eds) (in press) ***Building Bilingual Education System: Forces, Mechanisms and Counterweights***. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mehisto, P., Marsh, D., Frigols, M. (2008) ***Uncovering CLIL: Content and Language Integrated Learning in Bilingual and Multilingual Education***. Macmillan: Oxford.
- Mehisto, P. (2012). ***Excellence in Bilingual Education: A Guide for School Principals***. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pavesi, M. Bertocchi, D. Hofamannova M. & Kazianka, M. (2001) ***CLIL Guidelines for Teachers***, TIE CLIL, Milan.
- Rachel R. Van Der Stuyf, ***Scaffolding as a Teaching Strategy***, Adolescent Learning and Development, Section 0500A - Fall 2002, November 17, 2002.
- The International CLIL Research Journal ***"Coping with CLIL: Dropouts from CLIL Streams in Germany"*** Article 5 of Volume 1 (4).
- Vygotsky, L.S. (1978). ***Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes***. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Wolff, D. (2004): ***"Integrating language and content in the language classroom: Are transfer of knowledge and of language ensured?"*** Proceedings of the GERAS, Paris, GERAS.
- Eurydice report. CLIL at School in Europe (2006): <http://languages.dk/clil4u/Eurydice.pdf>

TIE-CLIL Project Publications

- Marsh D. - Langé G. (eds.), *Using Languages to Learn and Learning to Use Languages*, Jyväskylä, University of Jyväskylä, 2000, Langé G. (ed.), Website: available from: <http://archive.ecml.at/mtp2/CLILmatrix/pdf/1UK.pdf> {1 September, 2014}

- Pavesi M. et al, Teaching through a foreign language. Website: available from: www.ub.edu/filoan/CLIL/teachers.pdf {2 September, 2014}